

[Lütken.]

suges op i serviceydelser i væsentligt omfang, herunder ikke mindst offentlige serviceydelser, men i erhvervslivet.

I den redegørelse, budgetdepartementet har udgivet i november 1972, og som blev omdelt sammen med finanslovsforslaget, står der mange interessante betragtninger, som viser, at man i departementet meget vel er i stand til at pege på vore økonomiske svagheder. Det er således nok i hovedtrækkene rigtigt, når der peges på, at såfremt betalingsbalancen skal nå ligevægt i sidste halvdel af 1970erne, må den samlede indenlandske efterspørgsel i de kommende år højst vokse med $2\frac{1}{2}$ pct., mens væksten jo i 1960erne, hvor man havde ledig kapacitet, kunne være næsten $5\frac{1}{2}$ pct. Dertil kommer, som der også peges på, at investeringerne i industri- og eksporterhvervene må holdes på et højt niveau. For at klare dette problem må der ske en omlægning af forbruget af ressourcer fra offentlige formål, privat forbrug og boligbyggeri til erhvervsinvesteringer. Det vil sige, at væksten i den offentlige sektors forbrug af arbejdskraft og materialer m. v. må dæmpes fra som anslået i 1973-74 at være ca. 4 pct., nemlig 1 pct. i staten og 5-6 pct. i kommunerne, til kun at udgøre 3 pct. Ellers kan væksten i det samlede forbrug ikke holdes på $2\frac{1}{2}$ pct. årlig, og så bliver der ikke plads til de nødvendige investeringer i erhvervslivet.

I redegørelsen når man da også frem til den barske konklusion, at der næppe bliver nogen fremgang i forbrug for de erhvervsaktive grupper i befolkningen, idet hele fremgangen vil gå til erhvervspassiv gruppe som pensionister og studerende, eller som det er formuleret på side 31 og tidligere citeret, men jeg skal gentage det:

„Denne ubehagelige kendsgerning kan også formuleres på den måde, at stort set al merindtægt, de erhvervsaktive tjener, skal afleveres i skatter, afgifter, kontingenter og bidrag til lønmodtageerfonde m. v.“

Vort problem i de kommende år er, om vi har viljen, og i bekræftende fald om vi har midlerne til at styre vort økonomiske liv.

Af budgetredegørelsen fremgår det klart, at vanskelighederne er meget store, og at den centrale økonomiske styring, som skulle

foretages i økonomi- og budgetministeriet, på mange punkter er særdeles vanskelig, ja, i realiteten næsten umulig, fordi fundamentale institutionelle ordninger er til hinder for planlægning og styring. Det er iøjnefaldende, at en styring af det offentliges aktiviteter må omfatte både stat, kommune og amter, men dette er jo ikke muligt i dag, fordi kommuner og amter er selvstændige i økonomisk henseende, hvilket bl. a. ses af, at de har selvstændig skatteudskrivningsret. Statens udgifter er underkastet folketingets kontrol, mens kommunerne såvel som amtskommunerne, altså primær- og amtskommuner, er uden for denne løbende kontrol.

Det ligger i dag sådan, at ca. $\frac{3}{4}$ af det samlede personale beskæftiget ved det offentlige er ansat i kommunerne og i selvejende institutioner, og disse tegner sig for 85 pct. af væksten i det offentliges personaleforbrug. Disse tal kan også findes i budgetredegørelsen side 32, og jeg betvivler ikke deres korrekthed. Så er eksplosionen af offentligt ansatte som følge af EF-tilslutningen jo ikke med, den er vi kun ved begyndelsen af.

Det problem, der med øget vægt melder sig, er: hvorledes bevarer staten styringen, det vil bl. a. sige prioriteringsmulighederne inden for det offentlige serviceområde, når dette i vidt omfang forvaltes af kommuner og selvejende institutioner? Grundlaget for denne forvaltning er normalt fastlagt i diverse love. I nogle love er betingelserne for, at ydelsen kan gives borgerne, ret nøje fastlagt, i andre er kriterierne meget løst angivet. Inden for visse områder er budgetlægningen således relativt nem, inden for andre områder lader den sig kun gøre med en meget stor fejlmargen. For andre områder er skøn afgørende for, om ydelsen til borgerne skal gives, og dette skøn ændrer sig med tiden. Ændringerne er ikke altid udslag af en bevidst politik fra ministeriets eller fra folketingets side.

Kommunale omlægninger som f. eks. kommunalreformen medfører øget effektivitet på nogle af disse områder, og derved stiger udgifterne mere end forudset i budgettet. I sig selv kan det selvfølgelig være udmærket med en øget effektivitet inden for den offentlige service. Det beklagelige er blot, at det budget, der er lagt for området, og som er udtryk for en bestemt finanspoli-